

Sygn. akt IV U 286/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2014r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania J. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 31 stycznia 2014r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. N. prawo do emerytury od dnia (...) 2013r.;

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. na rzecz wnioskodawcy J. N. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IV U 286/14

UZASADNIENIE

Skarżący J. N. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 31 stycznia 2014r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury w wieku emerytalnym niższym od powszechnego. Skarżący podniósł, że wprawdzie jego stanowisko pracy określano jako blacharz lub blacharz-spawacz, jednak jego praca na tych stanowiskach polegała na spawaniu i wycinaniu gazowym. Na dowód tej okoliczności ubezpieczony wniósł o przesłuchanie siebie i świadków. Wnioskodawca domagał się też zasądzenia kosztów procesu.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie po przeprowadzeniu dowodu z akt osobowych wnioskodawcy. Powołano się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Pozwany przyznał, że wnioskodawca ukończył 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz legitymuje się sumą 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999r., nie wykazał jednak 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych na ten sam dzień. Udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach to okres pozostawania na stanowisku mistrza w dniach od 12 sierpnia 1991r. do 31 grudnia 1998r., czyli 7 lat, 3 m-ce – 17 dni.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2013r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 1 września 1969r. do dnia 31 sierpnia 2005r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Spółce z o.o. w E. (dalej: (...)), na stanowiskach początkowo blacharz samochodowy – uczeń (do dnia 30 czerwca 1971r.), następnie blacharz samochodowy, blacharz – spawacz, blacharz, blacharz naprawy poj. samochodowych (do dnia 31 października 1984r., przy czym z dniem 1 grudnia 1977r. przeniesiono ubezpieczonego z wydziału naprawy nadwozi na wydział montażu ostatecznego bez zmiany stanowiska pracy), kontroler jakości (do dnia 11 sierpnia 1991r.) i wreszcie mistrz. Od dnia 2 stycznia 1979r. do dnia 31 sierpnia 1981r. i od dnia 1 sierpnia 1987r. wnioskodawca pełnił ponadto funkcję brygadzysty. W okresie tego zatrudnienia skarżący nabył w dniu 19 maja 1972r. uprawnienia w zakresie spawania acetylenowego oraz odbył w dniach od 27 października 1972r. do dnia 18 października 1974r. zasadniczą służbę wojskową, po której do pracy zgłosił się w dniu 4 listopada 1974r.

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy k.9 akt rentowych, angaż i świadectwo ukończenia kursu spawania w aktach osobowych koperta k. 36)

Praca wnioskodawcy na stanowiskach blacharza, w tym blacharza samochodowego, blacharza naprawy pojazdów samochodowych i blacharza spawacza, w rzeczywistości polegała wyłącznie na wycinaniu i spawaniu gazowym.

(dowód: zeznania świadków A. C. i Z. T. z rozprawy w dniu 21 maja 2014r., zeznania skarżącego z tej samej rozprawy, dokument „Rozmowa wyjaśniająca... z dnia 16 kwietnia 1998r. k.4 w aktach osobowych koperta k.36, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k.7 akt emerytalnych)

Praca kontrolera jakości polegała na kontroli pracy spawaczy i lakierników. Praca mistrza polegała na dozorowaniu pracy na wydziale, na którym jako podstawowe były wykonywane prace polegające na wycinaniu i spawaniu gazowym oraz spawaniu elektrycznym.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie, przy czym należy zaznaczyć, że wobec okoliczności, które można było jednoznacznie ustalić dopiero w toku postępowania sądowego.

Na wstępie należy przybliżyć przepisy prawa, które mają zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli następnie omówić tylko okoliczności sporne.

Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są

okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór ograniczał się do tego, czy ubezpieczony legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, również na dzień 1 stycznia 1999r., przy czym pozwany nie kwestionował takiego charakteru pracy ubezpieczonego w okresie od dnia 12 sierpnia 1991r. do dnia 31 grudnia 1998r., kiedy to wnioskodawca, jako mistrz, wykonywał kontrolę międzyoperacyjną oraz dozór inżyniersko-techniczny.

Wnioskodawca przedłożył świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych obejmujące również okres od dnia 4 listopada 1974r. (od powrotu z wojska) do dnia 31 października 1984r., tj. dokument pod względem formalnym zgodny z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., który to przepis stanowi, że okresy pracy m.in. w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w odpowiednim świadectwie. Świadectwo takie jednak bądź jego brak nie jest bezwzględna przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż świadectwo z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada, bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że suma okresu pracy w warunkach szczególnych uznanego za udowodniony w postępowaniu administracyjnym i okresu od listopada 1974r. do października 1984r., a tym bardziej przy ewentualnym uwzględnieniu okresów pracy przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej i samej tej służby, niewątpliwie przekraczała 15 lat.

Trzeba też wyjaśnić, że skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983r. W wykazie A, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, wymieniono m.in. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym oraz kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (dział XIV „Prace różne”, poz. 12 i 24).

W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe dało podstawę do przyjęcia, że w całym okresie świadczenia pracy w (...) na stanowiskach blacharza, w tym blacharza samochodowego, blacharza naprawy pojazdów samochodowych i blacharza spawacza, tj. w okresach od dnia 1 lipca 1971r. (a w każdym razie nie później, niż od dnia nabycia uprawnień do spawania gazowego – 19 maja 1972r.) do dnia 26 października 1972r. i od dnia 4 listopada 1974r. do dnia 31 października 1984r., praca ta w rzeczywistości polegała wyłącznie na wycinaniu i spawaniu gazowym. Przy ocenie dowodów, która doprowadziła do takiego wniosku, wyjść trzeba od tego, że angaże w aktach osobowych różnie określają stanowisko ubezpieczonego, nawet jeśli dotyczą tych samych okresów zatrudnienia. Nie można było jednak oprzeć ustaleń na treści tychże angaży, czy innych dokumentów, w których używa się określenia blacharza i pochodnych, gdyż takie określenie stanowiska skarżącego nie oddaje rzeczywistego charakteru jego pracy. Potwierdza to okoliczność, że gdy w 1998r. wnioskodawca zwrócił się do pracodawcy w wydanie świadectwa pracy w warunkach szczególnych, pracodawca ustalił charakter pracy ubezpieczonego nie w oparciu o dokumenty z akt osobowych, a w

oparciu o rozpytanie pracowników. Wobec takiej oczywistej nieprzydatności angaży z akt osobowych ubezpieczonego, konieczne było oparcie oceny stanu faktycznego na osobowych źródłach dowodowych. W tym względzie należy podkreślić, że i świadkowie i wnioskodawca złożyli spójne zeznania, z których wynika, iż przez okres zatrudnienia w (...) od w praktyce ukończenia nauki zawodu do objęcia stanowiska kontrolera jakości skarżący pracował wyłącznie jako spawacz przy wycinaniu i spawaniu gazowym, nawet jeśli stanowisko w danym momencie było nazywane inaczej. W ocenie Sądu nie ma podstaw do kwestionowania wiarygodności zeznań świadków i wnioskodawcy, skoro nie są one sprzeczne z ustaleniami pracodawcy z 1998r., kiedy to niewątpliwie więcej osób mogło opisać charakter pracy skarżącego. Nie przeczy tym dowodom również okoliczność przypisania wnioskodawcy od 1977r. do wydziału montażu ostatecznego, skoro po pierwsze stanowisko ubezpieczonego pozostało bez zmian i po drugie skoro – jak można wywieść z zeznań świadków i wnioskodawcy – wynikało to z ewentualnej konieczności wykonywania poprawek prac spawalniczych na tamtym wydziale, zaś zasadnicze obowiązki skarżącego nadal polegały na wycinaniu i spawaniu gazowym przy naprawie nadwozi. Nadto należy podkreślić, że obowiązki brygadzysty z okresu od dnia 2 stycznia 1979r. do dnia 31 sierpnia 1981r. miały charakter pomijalny, skoro zajmowały kilka minut w miesiącu, więc nie dyskryminowały pracy wnioskodawcy jako spawacza gazowego.

Wobec dokonanych ustaleń można było w okolicznościach rozpoznawanej sprawy rozważyć również zaliczenie jako okresu pracy w warunkach szczególnych także okresu odbytej przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej, do czego podstawę stanowił art. 108 ust. 1 i 3 w związku z art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974r., Dz.U. Nr 44 poz. 220 ze zmianami), z których wynika, że okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy, o ile pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia najpóźniej w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z tej służby.

Wnioski wypływające z przedstawionych ustaleń musiały być jednoznaczne, tj. że ubezpieczony w toku postępowania sądowego udowodnił, iż zachodzą wszystkie przesłanki wnioskowanego prawa. Skutkowało to zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc przez przyznanie prawa do tejże emerytury od dnia ukończenia 60 lat, tj. od dnia (...) 2013r. (pkt I. wyroku) oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II. wyroku).

O kosztach orzeczono w oparciu o art. 98 ust. 1 i 3 kpc, art. 108 ust. 1 kpc oraz §12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2001r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013r., poz. 461; pkt III wyroku). Zasądzona na rzecz powoda kwota 60 zł to stawka minimalna wynagrodzenia adwokata.